

Efficiëntie en duurzaamheid in innovatieve, patiëntgerichte kankerzorg

Memorandum All.Can Belgium

14/03/2019

All.Can België is een multistakeholderplatform dat beleidsmakers en het ruime publiek wil wijzen op de noodzaak om kankerzorg efficiënter te maken. Om dit te bereiken richt All.Can zich op wat het belangrijkste is voor patiënten en zorgt het ervoor dat middelen met dit doel voor ogen worden ingezet. Alle publicaties van All.Can België weerspiegelen de consensus van de leden, die volle inspraak hebben in het tot stand komen ervan.

Changing cancer
care together

All.Can België erkent dat er indrukwekkende **voortgang** is geboekt op het gebied van kankerzorg. Dit leidde zowel tot een betere behandeling van kankerpatiënten als tot hogere overlevingspercentages. Tegelijkertijd krijgen elk jaar meer mensen een diagnose van kanker. Deze twee ontwikkelingen zorgen samen voor een toenemende vraag naar **betere kankerzorg in brede zin**, ruimer dan de behandelingsfase van kanker.

Voor **patiënten** is een actieve rol weggelegd in kankerzorg, zowel in het ontwikkelen en verbeteren van kankerzorg als tijdens hun behandeling. Bovendien komen innovaties in de oncologie in sneltempo beschikbaar, en zijn er nog heel wat **innovaties** onderweg. Denk aan voorspellende diagnostiek van kanker, het gebruik maken van biomarkers, precisie- en gepersonaliseerde geneeskunde, gen- en celtherapie, hightech-chirurgie en -radiotherapie, gebruik van big data en real world data, met virtual reality en augmented reality ondersteunde tools, thuishospitalisatie voor patiënten en andere ontwikkelingen.

Deze evoluties vormen een uitdaging voor onze gezondheidszorg. All.Can België heeft de ambitie om **duurzaamheid**, toegankelijkheid en patiëntgerichtheid te combineren in het gezondheidszorg-systeem. En om dit thema hoog op de beleidsagenda te plaatsen met als ultiem doel betere resultaten voor de patiënten.

Een van pistes om dit aan te pakken is het creëren van meer efficiëntie in de kankerzorg. All.Can België streeft naar een beter gebruik en betere verdeling van beschikbare middelen in de kankerzorg. **Samen met alle stakeholders** moeten we ons richten op het identificeren en **verminderen van verspilling**, nagaan hoe we meer kunnen bereiken met de beschikbare hoeveelheid tijd en geld, en onvervulde medische behoeften aanpakken. Het is onze overtuiging dat innovatie een krachtig instrument is om meer efficiëntie te bereiken en de resultaten voor patiënten te verbeteren.

Het optimaliseren van kankerzorg vereist krachtige, **gezamenlijke acties** doorheen het hele kankerzorgpad. All.Can België stelt volgende belangrijke acties ("All.Can Asks") voor in een dergelijke aanpak.

Overzicht van de belangrijkste vragen van All.Can België

1. All.Can Ask 01

Bij alle aspecten van kankerzorg moeten we ervoor zorgen dat we ons richten op wat voor patiënten het belangrijkste is

2. All.Can Ask 02

Samenwerken om navigatie-instrumenten te (her)ontwerpen die patiënten en professionals informeren en de weg wijzen in het snel evoluerende kankerzorglandschap

3. All.Can Ask 03

Zorg en ondersteuning bij kanker vormgeven op basis van inzicht in de behoeften van patiënten en hun naasten. Medische en niet-medische opvolging moet gericht zijn op het noodzakelijke, met een minimale belasting voor de patiënt

4. All.Can Ask 04

Het Belgische kankerecosysteem in kaart brengen, op een manier die inzichtelijk is voor een groot publiek en die laat zien waar samenwerking moet worden verbeterd

5. All.Can Ask 05

Het Belgische Kankerregister versterken om een robuust datasysteem voor kanker op te bouwen dat aansluit op het algemene datasysteem voor de gezondheidszorg

6. All.Can Ask 06

Belgische beleidsmakers moeten een nieuwe, multidisciplinaire kanker roadmap ontwikkelen die blijk geeft van een visie op duurzame en innovatieve kankerzorg

7. All.Can Ask 07

Wij geloven in voorkomen in plaats van genezen, door middel van het principe 'Health in all policies'. Verminder de risicofactoren van kanker gerelateerd aan levensstijl

8. All.Can Ask 08

De juiste balans vinden tussen 'te veel' en 'niet genoeg' in screeningsprogramma's en diagnostiek van kanker

9. All.Can Ask 09

Alle patiënten, wanneer zinvol, toegang bieden tot innovaties om een effectieve en efficiënte behandeling te waarborgen; en zorgen voor een aanvaardbare groei van de uitgaven voor kankerzorg

10. All.Can Ask 10

Naar het model van All.Can bevelen we een multistakeholder dialoog aan als een constructieve en doeltreffende manier om de kankerzorggemeenschap te mobiliseren en alle stakeholders daadwerkelijk te betrekken bij beleid en besluitvorming rond kankerzorg

Elk van deze asks wordt hierna toegelicht. Een meer gedetailleerde uitleg is te vinden in het visiedocument van All.Can België. Dit document is online beschikbaar via de website www.all-can.org/belgium.

Patiëntgerichtheid en patiënt empowerment

1 All.Can Ask 01: Bij alle aspecten van kankerzorg moeten we ervoor zorgen dat we ons richten op wat voor patiënten het belangrijkste is

Patiëntrelevante resultaten moeten centraal staan in alles wat we doen, door patiënten en hun vertegenwoordigers te betrekken bij alle aspecten van kankerzorg: onderzoek en ontwikkeling, beleidsvorming, planning, verlenen van zorg en evaluatie van kankerzorg. We moeten een helder inzicht verkrijgen in de perspectieven en ervaringen van de patiënt; meer specifiek van wat kwaliteit van leven voor patiënten en hun familieleden nu echt betekent. Patiëntenvertegenwoordigers moeten op de voorgrond treden in de Belgische kankerzorg. Er moet meer worden gedaan om **patiënten te empoweren** en ervoor te zorgen dat zij echt een stem hebben, een stem die wordt gehoord en waarnaar wordt geluisterd.

Patiëntvertegenwoordigers, patiëntenorganisaties, initiatieven voor patiënteneducatie (bijvoorbeeld Eupati) en initiatieven van maatschappelijke organisaties (bijvoorbeeld KBS) zijn belangrijke partners op dit gebied.

We moeten meer inzicht krijgen in wat echt van belang is voor patiënten bij het overwegen van de behandelopties, en hun keuze respecteren.

2 All.Can Ask 02: Samenwerken om navigatie-instrumenten te (her)ontwerpen die patiënten en professionals informeren en de weg wijzen in het snel evoluerende kankerzorglandschap

Kanker is een complex en snel evoluerend ziektegebied: er zijn verschillende oorzaken, verschillende soorten kanker, verschillende fasen in de ontwikkeling van de ziekte, verschillende mate van voorkomen van kankertypes, verschillende behandelingsopties, een grote hoeveelheid onderzoek en ontwikkeling, en een breed scala aan stakeholders. Dit maakt het moeilijk om een goed overzicht te krijgen van relevante informatie en de nieuwste ontwikkelingen. Het verhoogt ook het risico op suboptimale keuzes. Hoewel er al uitstekende informatieplat-

formen bestaan, is er nog steeds een informatiekloof.

Gevalideerde kankernavigatietools met betrouwbare, begrijpelijke, up-to-date en volledige informatie kunnen fungeren als een centraal startpunt voor informatie, niet alleen voor patiënten en hun naasten maar ook voor zorgprofessionals en beleidsmakers. De campagne 'Choosing Wisely' (V.S.) is een informatie-initiatief dat tot doel heeft de dialoog tussen zorgprofessionals en patiënten te bevorderen en onnodige tests, behandelingen en procedures te vermijden.

3 All.Can Ask 03: Zorg en ondersteuning bij kanker vormgeven op basis van inzicht in de behoeften van patiënten en hun naasten. Medische en niet-medische opvolging moet gericht zijn op het noodzakelijke, met een minimale belasting voor de patiënt

Er zal meer behoefte zijn aan **kankerzorg en ondersteuning** in elk stadium van de ziekte en na de ziekte, omdat er meer kankerpatiënten en overlevenden zullen zijn in verschillende leeftijdsgroepen. Investeer in meer onderzoek om inzicht te verkrijgen in het type en de omvang van benodigde kankerzorg en ondersteuning en ontwikkel ondersteuningsprogramma's bij kanker die een aanvulling vormen op bestaande gezondheidsprogramma's.

De efficiëntie in de **medische opvolging** van kankerpatiënten kan worden verbeterd. Neem best practice op in protocollen/klinische paden, met bijvoorbeeld informatie over welke scans en tests in welke omstandigheden moeten worden gebruikt en stel vast welke combinaties van tests, scans en consultaties zeer zinvol en welke minder zinvol zijn. Het is ook belangrijk om na te denken over de soort nazorg die nodig is en door wie die moet worden uitgevoerd (eerste of tweede lijn).

Rehabilitatie, revalidatie, herintegratie op het werk, lichaamsbeweging en sociale en psychologische ondersteuning (**niet-medische opvolging**) moeten centraal staan in een patiëntgerichte aanpak.

Bij alle aspecten van kankerzorg moeten we ervoor zorgen dat we ons richten op wat voor patiënten het belangrijkste is

Het kankerecosysteem

4 All.Can Ask 04: Het Belgische kankerecosysteem in kaart brengen, op een manier die inzichtelijk is voor een groot publiek en die laat zien waar samenwerking moet worden verbeterd

Een brede waaier aan stakeholders speelt een rol in de ontwikkeling en verlenen van kankerzorg. In dit complexe landschap worden potentiële bronnen van verspilling gecreëerd onder meer als gevolg van de verdeling van gezondheidszorgcompetenties over verschillende beleidsniveaus, het overlappen van inspanningen, concurrentie bij het verkrijgen van financiering, te weinig inzicht in de hiaten en versnippering.

Om dit tegen te gaan, beginnen we best met een uitgebreide organisatorische mapping die voor een groot publiek volledig inzichtelijk maakt wie wat doet in het Belgische kankerzorgsysteem. Denk na over de verschillende structuren en samenwerkingsmechanismen en over hoe deze kunnen worden verbeterd of vereenvoudigd, waar mogelijk.

Besprek dit op een nationale interministeriële conferentie met alle negen verantwoordelijke ministers van gezondheidszorg. Dit kan het startpunt zijn voor een beter gecoördineerde samenwerking tussen alle stakeholders in het kankerzorgpad, bijvoorbeeld door middel van jaarlijkse taskforces of werkgroepen. Het zal bijdragen aan een meer solide coördinatie van de Belgische kankerzorg.

5 All.Can Ask 05: Het Belgische Kankerregister versterken om een sterk datasysteem voor kanker op te bouwen dat aansluit op het algemene datasysteem voor de gezondheidszorg

“Evidence based” beleid vereist een adequaat **datasysteem voor kanker**. Verbetering van het datasysteem voor kanker zal leiden tot meer inzicht in de performantie van de kankerzorg en bijdragen aan de vermindering van de variabiliteit van de geleverde zorg.

Er zijn steeds meer gegevens beschikbaar, maar deze zijn soms verspreid over verschillende bronnen, worden niet gedeeld, zijn niet gemakkelijk toegankelijk, komen met een vertraging beschikbaar of worden niet benut voor beleids- en onderzoeksdoeleinden (bijvoorbeeld preklinische gegevens, klinische gegevens, gegevens uit klinisch onderzoek). Daarom is verdere verbetering van het Belgische datasysteem voor kanker een noodzaak. Dit dient echter te worden geïntegreerd in en afgestemd op het algemene datasysteem voor de gezondheidszorg. Het **Belgische Kankerregister**, internationaal erkend voor zijn werk, kan als referentiecentrum voor kankergegevens een centrale rol spelen in de verdere ontwikkeling hiervan. Een voorbeeld is een proefproject over de registratie van innovatieve radiotherapie.

Duurzaam en innovatief beleid

6 All.Can Ask 06: Belgische beleidsmakers moeten een nieuwe, multidisciplinaire kanker roadmap ontwikkelen die blijkt geeft van een visie op duurzame en innovatieve kankerzorg

Gezien de algemene positieve impact van het nationale kankerplan van 2008 en de uitdagingen voor de kankerzorg die voor ons liggen, zijn wij van mening dat er een nieuwe nationale **visie op kankerzorg (Roadmap)** moet worden ontwikkeld, waarin wordt uiteengezet hoe effectieve, efficiënte, innovatieve en duurzame kankerzorg eruit zou moeten zien, wat de leidende principes zijn en wat de stappen zijn om deze visie concreet gestalte te geven.

Deze visie moet worden ontwikkeld in samenspraak met zorgverleners, patiëntenbelangengroepen en andere stakeholders. De resultaten en lessen van het eerste nationale kankerplan moeten hierin meegenomen worden, net als trends en prognoses inzake kanker en resultaten van een performantieanalyse van het Belgische kankerzorgsysteem. Deze visie omvat ook de verdeling van taken in het complexe kankerlandschap en hoe deze kunnen worden gecoördineerd.

7 All.Can Ask 07: Wij geloven in voorkomen in plaats van genezen, door middel van het principe 'Health in all policies'. Verminder de risicofactoren van kanker gerelateerd aan levensstijl

De meest effectieve en efficiënte actie tegen kanker is preventie. Volgens schattingen van de Wereldgezondheidsorganisatie kan ongeveer **een derde van alle kankers worden voorkomen**, door middel van proactieve benaderingen zoals het principe 'Health in all policies'.

Verschillende elementen in de **levensstijl** zijn van grote invloed op het individuele risico op kanker (zoals voeding, roken, beweging). Veel van de veranderingen in levensstijl die nodig zijn om het risico op kanker te verminderen, voorkomen ook andere ernstige aandoeningen zoals hart- en vaatziekten en longziekten. Bovendien heeft een gezonde levensstijl ook een positief effect op de behandeling van kanker.

Iedereen is verantwoordelijk voor zijn eigen levensstijl. Toch liggen niet alle verantwoordelijkheden bij het individu. Er is een **gedeelde verantwoordelijkheid** voor burgers (levensstijl, vaccinatietrouw), industrie (gezondere voedselproducten, gezondheid en veiligheid op het werk) en beleidsmakers (preventieve gezondheidsprogramma's, gezondheidsvoorlichting). Motivatietechnieken stimuleren mensen op een positieve manier om hun gedrag aan te passen ('nudging', een duwtje in de goede richting geven). Voorbeelden zijn kleurcodes op voedsel en belastingheffing op tabaksproducten.

Denk na over de voor- of nadelen van innovaties zoals geïmmuniseerde vaccins als primaire preventietechniek.

8 All.Can Ask 08: De juiste balans vinden tussen 'te veel' en 'niet genoeg' in screeningsprogramma's en diagnostiek van kanker

Het doel van goede screeningsprogramma's is om kanker in een vroege fase te detecteren. Momenteel heeft screening te lijden van zowel een te hoog als een te laag bereik. Stop of verander screenings die niet kosteneffectief zijn. We raden aan te investeren in gerichte screening op basis van risicobeoordeling: hoe beter de risicopopulatie wordt bereikt, des te efficiënter kunnen middelen worden ingezet. Nieuwe technologieën zullen de overstap naar gestratificeerde screening mogelijk maken, zoals het gebruik van verschillende biomarkers.

De diagnose van kanker moet accuraat en tijdig zijn, en strikt worden opgevolgd. Stimuleer professionals in de gezondheidszorg om voldoende kennis op te doen van symptomen en om gepast door te verwijzen naar referentiecentra of specialisten. Stimuleer patiënten om terug te komen na een eerste diagnose. Beveel, waar gepast, alternatieve strategieën als waardevolle opties aan, zoals 'watch and wait' (bijvoorbeeld bij prostaatkanker).

Naar het model van All.Can bevelen we een multistakeholder dialoog aan als een constructieve en doeltreffende manier om de kankerzorggemeenschap te mobiliseren

9 All.Can Ask 09: Alle patiënten, wanneer zinvol, toegang bieden tot innovaties om een effectieve en efficiënte behandeling te waarborgen; en zorgen voor een aanvaardbare groei van de uitgaven voor kankerzorg

In de verschillende stappen van de kankerbehandeling zijn **efficiëntieverbeteringen** mogelijk, en deze kunnen mee worden gerealiseerd door innovaties en nieuwe technologieën optimaal te benutten. **Selectiviteit** bij de behandeling is een veelbelovende aanpak om verspilling bij de behandeling van kanker te voorkomen: de meeste middelen tegen kanker werken alleen voor een strikt gedefinieerde populatie, waardoor algemene behandelingsmethodes inefficiënt zijn. Focus op selectieve en precisie- of gepersonaliseerde geneeskunde. Overweeg meer **gecentraliseerde investeringen** waar mogelijk.

Verminder de variabiliteit in de zorg en maak gebruik van benchmarkingresultaten van verschillende kankercentra. Verbeter de afstemming en samenwerking door betere communicatie en informatie-uitwisseling tussen het ziekenhuisteam en de patiënt en zijn/haar verzorgers thuis. Digitale tools kunnen dit ondersteunen.

Het is belangrijk om te zorgen voor een **aanvaardbare groei van de uitgaven voor kankerzorg**. Bevorder de snelle inzet van betere en/of goedkopere behandelingsopties. Zorg ervoor dat regelgevende evaluatie- en goedkeuringskaders tijdige toegang tot innovatie mogelijk maken en dat beslissingen gebaseerd zijn op uitgebreide kosten-batenanalyses. Om de noodzakelijke toegang te verlenen tot de nieuwste kankerinnovaties en de duurzaamheid van het gezondheidsbudget

te waarborgen, zullen we nieuwe financieringsmodellen moeten overwegen, zoals pay-for-performance, multi-indication pricing.

10 All.Can Ask 10: Naar het model van All.Can bevelen we een multistakeholder dialoog aan als een constructieve en doeltreffende manier om de kankerzorggemeenschap te mobiliseren en alle stakeholders daadwerkelijk te betrekken bij beleid en besluitvorming rond kankerzorg

Zoals eerder vermeld, heeft All.Can de ambitie om duurzaamheid, toegankelijkheid en patiëntgerichtheid in het gezondheidszorgsysteem te combineren. Wij zijn van mening dat dit alleen kan worden bereikt door **gezamenlijke inspanningen vanuit diverse invalshoeken**. Leden van All.Can België zijn onder meer vertegenwoordigers van patiënten en ziekenhuizen, zorgprofessionals, de overheid, zorgverzekeraars, vertegenwoordigers van de industrie, gezondheidsexperten en andere stakeholders die zich inzetten voor kankerzorg. Doordat All.Can met zijn multistakeholderbenadering alle relevante perspectieven bij elkaar brengt, bevindt de groep zich in een uitstekende positie om de problemen te identificeren, potentiële oplossingen te ontwikkelen en een dialoog te voeren gericht op verandering.

We bevelen een **multistakeholder dialoog** aan als een constructieve en doeltreffende manier om de kankerzorggemeenschap te mobiliseren en alle stakeholders daadwerkelijk te betrekken bij beleid en besluitvorming rond kankerzorg.

All.Can is een multistakeholderplatform dat beleidsmakers en het ruime publiek er bewust van wil maken dat de kankerzorg efficiënter moet worden. Het All.Can België-initiatief wordt mogelijk gemaakt met financiële steun van **Bristol-Myers Squibb** (mede-oprichter en hoofdsponsor), **MSD België** (mede-oprichter en hoofdsponsor) en **Roche** (sponsor). Het secretariaat van All.Can België wordt verzorgd door **hict**.

Secretariaat All.Can Belgium p/a hict
Ottergemsesteenweg-Zuid 808 B/354
B-9000 Gent
info@all-can.be
www.all-can.org/belgium

Changing cancer
care together

